

Z P R A V O D A J

1

5-

Společnost sběratelů

ČS. KNIHTISKOVÝCH ZNÁMEK

číslo 19

1991

Zpráva o činnosti za rok 1990

V rámci společnosti knihtisku existují 4 pracovní skupiny, jejichž vedoucí jsou členy osmičlenného vedení. Ve skupinách pracuje aktivně přes 22 členů, kromě sběratelů-dopisovatelů. Výsledky studijní činnosti jsou publikovány převážně ve zpravodajích a studijních příručkách společnosti. V roce 1990 to byly čtyři zpravodaje a dvě příručky. Další poznatky byly uveřejněny v časopise FILATELIE 21/90 Hradčany, 13/90 a 19/90 Holubice. Studie známek OR 30 h a HOLUBICE 20 h se nachází také ve Sborníku článků ... č. 4.

Během roku bylo uskutečněno několik setkání aktivních spolupracovníků. Dne 18. listopadu se konala výroční schůzka na níž byla založena Společnost sběratelů čs. knihtiskových známek 1918-1939, která bude pokračovat v činnosti bývalé sekce knihtisku dnes již neexistující federální komise čs. známky. Až do uspořádání voleb v roce 1991 vede společnost knihtisku dosavadní vedení.

Plán studijní a publikační činnosti na 1991

Jednotlivé pracovní skupiny předpokládají dokončení a publikování těchto studií:

- Hradčany 25 h, třetí a čtvrtá TD
30 h I
30 h Va
 - Holubice 10 h zelená a olivová
30 h fialová
 - OR 60 h - vady na TD 7 a 8
- VN na ZP 10, 15 a 71
 - Doplatní 1919 - 500 h
1928 - 5 Kč
- FILATELIE - cca 15 odborných článků a dále ve filatelistických sešitech studii HOLUBICE 5 h
- CENÍK vad a retuší na knihtiskových známkách
- 3 studijní příručky společnosti

Publikační činnost v časopise FILATELIE závisí na vyřešení některých otázek týkajících se vzájemné spolupráce a také na org. změnách v redakci i redakční radě.

Zpráva z výročního zasedání 18. listopadu 1990

Jednání se zúčastnilo 47 sběratelů. Nižší účast byla zapříčiněna zvýšenými cenami jízdenek, aukcí PROFILU a tím, že se jednání konalo v neděli.

Přednášky se zabývaly různými tématy, počínaje hradčanskými známkami přes emise Holubice a OR až k Dopltním 1928. Texty dosud nezveřejněných přednášek uvádíme v tomto vydání zpravodaje.

Sběratelé - účastníci zasedání tentokrát donesli neobvykle hodně známkového materiálu a tak málokdo odešel, aniž by si doplnil svoji sbírku či navázal nová přátelství.

Za nejdůležitější bod jednání lze považovat jednomyslný souhlas účastníků se založením Společnosti sběratelů čs. knihtiskových známek /býv. sekce knihtisku již neexistující federální komise čs. známky/. Návrh org. řádu bude vycházet z org. řádu SČSF a bude uveřejněn v příštím zpravodaji společnosti knihtisku.

Obsah přednášek uvedených na zasedání 18. listopadu.

Protože řada z Vás se nebude moci zřejmě z finančních důvodů /zvýšení cen jízdného, zvyšování cen zboží atp/ zúčastňovat našich zasedání, což se potvrdilo i sníženou účastí na letošním zasedání, přislíbili jsme, že budeme v našem zpravodaji otiskovat texty všech přednášek, doplněné příslušnými obrázky.

Text přednášky o OR 40 hal, ZP 96 byl uveden ve zpravodaji č. 18. Dnes otiskujeme dodatek k přednášce o retusích na HOL. 20 hal, viz zpravodaj č. 16, přednášku pana JUDr. Dvořáka o smíšených frankaturách čs. předběžných známek 1918/19 a známek hradčanských, doplatní 5 Kč vydání 1926 II typ od pana Pekárka.

Přednášku pana Hamra o Hradčanech 20 hal v kresba zveřejníme v příštím čísle.

Holubice 20 hal, II typ - doplnění a upřesnění retuší
33. známkového pole

Poznátky ze studie 33 ZP známek Holubice 20 hal byly předneseny na výročním zasedání Společnosti sběratelů čs.knihtiskových známek dne 18.listopadu v Praze, Studie byla již otištěna ve zpravodaji č. 16/1990. Proto dnes otiskujeme jen její upřesňující část v plném znění :

Do Zpravodaje č. 16 se nedopatřením dostala verze sdělení, která byla v době uzávěrky již překonána a přepracována. Nicméně celé zveřejněné sdělení má svoji platnost až na skutečnost, že díky prostudování sbírky pana Trojánka byla potvrzena existence ještě další varianty retuše barevné skvrny v pseničku z 33. zn. pole. Tato dodatečně zjištěná retuš pochází z archu tištěného TD zhotovenou podle první matrice. V tomto smyslu je třeba provést doplnění a opravení sdělení ze Zpravodaje č. 16.

Celkově bylo zjištěno osm různých variant retuší, které lze rozdělit do dvou čtveřic, podle příslušnosti k TD zhotoveným podle 1. nebo 2. matrice. Různé varianty provedení oprav svědčí o jejich provedení až na TD určených k tisku, možnost rozdělení na čtveřice nepovídá o pravděpodobném provedení oprav vždy na všech čtyřech TD u dvou čtyřdeskových tiskových forem, které byly k tisku v tomto období běžně používány.

Retuše nesoucí kontrolní znaky 1. matrice, t.j. A (v Mono označená RA), B (RB), C (RC) a D (v Mono nepopsaná), jsou znázorněny na obr. 1. Na obr. 2 jsou znázorněny varianty retuší E (RE), F (RF), G (RG) a H (v Mono nepopsaná), které svými kontrolními znaky odpovídají TD zhotoveným podle druhé matrice.

BENDA

Obr. 1

Obr. 2

ing. Jiří Kašpar

Smíšená frankatura čs. předběžných známek 1918/1919
a známek hradčanských.

Byl jsem požádán o zpracování přednášky o společném použití čs. předběžných známek se známkami hradčanské emise, tedy o přednášku na téma, běžně filatelisticky nazývané jako smíšená frankatura čs. předběžných známek se známkami hradčanskými. Obě tyto názvy jsou vlastně nepřesné, protože za čs. předběžné známky považujeme známky rakouského a uherského původu, platné k 28.10.1918 v českých zemích a na Slovensku, převzaté jako československé bez jakýchkoliv vnějších úprav na základě recepční normy čl. 2 zákona o zřízení samostatného státu č. 11 1918 Sb. a to v době od 28.10.1918 do 17.12.1918 včetně. Dne 18.12. 1918 byly totiž vydány první vlastní československé poštovní známky podle návrhu Alfonse Muchy a to z hradčanské emise hodnoty 5 a 10 hal a tímto dnem se mění charakter i název čs. předběžných známek na souběžné, t. j. souběžně platné. Proto musíme název dnešní přednášky změnit na Smíšená frankatura čs. souběžných poštovních známek se známkami hradčanské emise.

Protože v době dočasné platnosti čs. souběžných známek od 18.12.1918 do 28.2.1919 byly jednotlivé hodnoty stříhané, tedy nezoubkované hradčanské emise dávány do oběhu v čs. popřevratovém poštovním provozu postupně, aniž by však ve VMPT byla uvedena přesná data vydání, můžeme podle toho, jak nezoubkované hradčanské známky byly fakticky zjištěny v oběhu, sestavit teoretický přehled možnosti výskytu jednotlivých hodnot stříhaných známek

hradčanské emise ve smíšených frankaturách s čs. přeběžnými známkami takto :

od 18.12.1918 se mohou ve smíšených frankaturách vyskytovat hradčanské hodnoty 5 h světlezelená a 10 h červená,

od 23.12.1918 hodnota 3 h ;

od 30.12.1918 hodnoty 20 h modrozelená a 25 h modrá,

od 14.1.1919 hodnoty 100 h a 200 h modrá,

od 17.1.1919 hodnota 30 h žlutoolivová,

od 23.1.1919 hodnota 40 h a

od 29.1.1919 hodnota 400 h .

Ostatní hodnoty stříhaných hradčanských známek byly zjištěny v oběhu až po ukončení platnosti čs. souběžných známek a nepřichází tedy pro smíšené frankatury s čs. souběžnými známkami vůbec v úvahu. Prakticky se však ve smíšených frankaturách s čs. souběžnými známkami vyskytují ze shora uvedených hodnot stříhaných hradčanských známek pouze hodnoty 3, 5, 10, 20, 25 a 30 h. Ostatní hradčanské stříhané hodnoty, vyskytující se v oběhu do konce února 1919 jsem ve smíšených frankaturách neviděl, i když je to teoreticky možné. Ze zoubkovaných hradčanských známek byly pro naše smíšené frankatury mohly přicházet v úvahu pouze hodnoty 5 h světlezelená a 10 h červená zoubkování D - ŘZ 11 1/2, ale vyskytují se velmi zřídka a ve své sbírce mám pouze po jedné smíšené frankatuře těchto dvou zoubkovaných hodnot se známkami souběžnými.

Protože vznik a vývoj čs. popřevratového poštovního provozu v českých zemích není vždy stejný jako na Slovensku, bude třeba věnovat se zvláště našim smíšeným frankaturám v českých zemích a zvláště na Slovensku. V českých zemích jsem v době od 18.12.1918 do 28.2.1919 v našich smíšených frankaturách zjistil pouze hradčanské stříhané známky hodnot 3, 5, 10, 20, 25 a 30 h a ze zoubkovaných pouze hodnoty 5 a 10 h zoubkování D., jak je vidno z předložených dokladů.

U obálky dopisu, podaného v Mariánských Lázních 8.2.1919 upozorňuji, že se nejedná o námi sledovanou smíšenou frankaturu, protože dvoúpáská hodnota 5 h hradčanské emise byla znehodnocena razítkem doručovacího pošt. úřadu Cheb 2 - nádraží jako doplatní provizorium v důsledku nedostatečně vyplaceného dopisu /nalepeno 15 h místo 20 h/. Frankatura dopisu nevznikla

tedy u jediného pošt. úřadu, což je podmínka pro vznik smíšené frankatury.

Z předložených dokladů je zřejmo, že se souběžných známek se vyskytují ve smíšených frankaturách se shora uvedenými hodnotami hradčanské emise prakticky většinou výplatní známky rakouského původu emise Císařská koruna, Císařský znak - malý formát a portret císaře Karla, i když i výskyt známek emise Císařský znak - velký formát je teoreticky možný, ale dosud jsem ho neviděl.

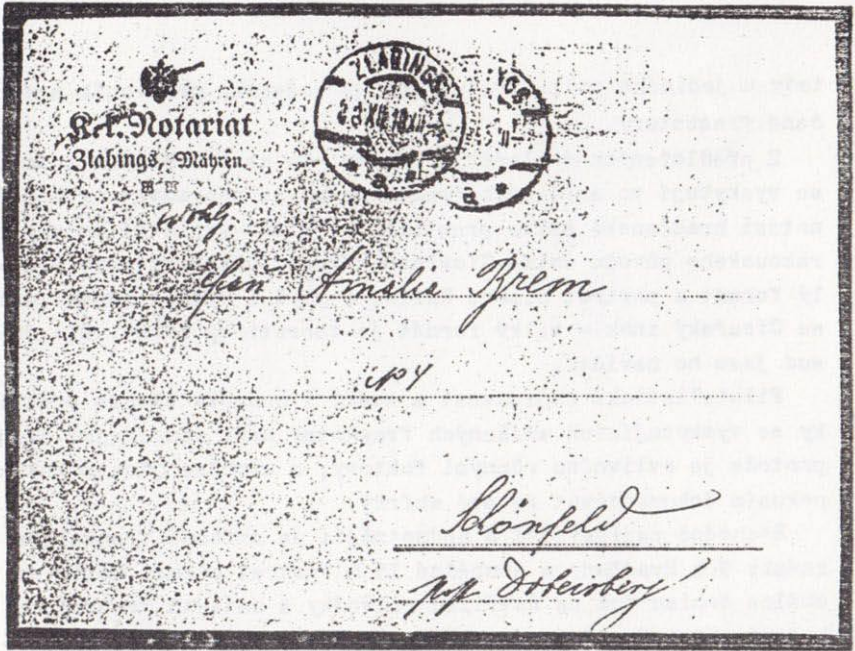
Filatelistická zajímavost a tudíž i hodnota těchto prakticky se vyskytujících smíšených frankatur není samozřejmě atajná, protože je ovlivněna různými faktory, z nichž se jich několik pokusím dokumentovat ze své sbírky.

Rozhodně zajímavější a hodnotnější je smíšená frankatura známky 5 h Hradčany a souběžná 15 h Portret císaře Karla na obálce dopisu než na ústřížku průvodky a smíšená frankatura hodnoty 10 h Hradčany zoubkovaná než nezoubkovaná se souběžnou známkou, třeba i na ústřížku průvodky. Zajímavost i hodnotu smíšené frankatury zvyšuje nesporně i použití čs. souběžné známky, jejíž výskyt je řídký na př. Císařská koruna hodnota 3 a 12 h.

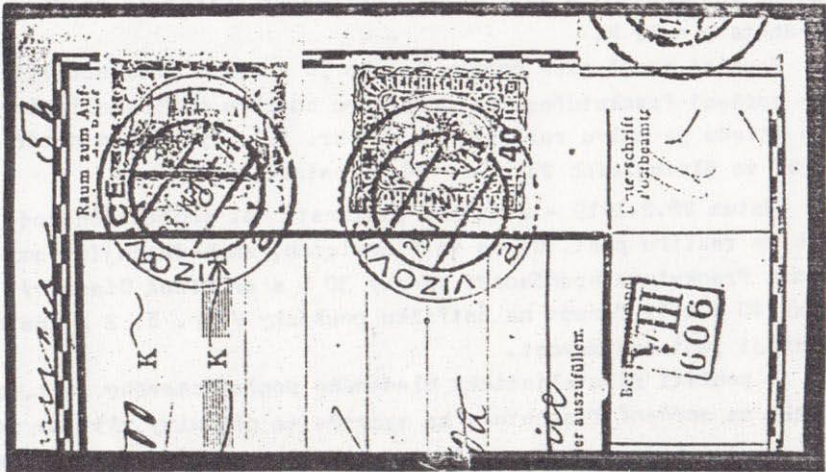
Použití hradčanské známky 5 nebo 10 h během prosince 1918 ve smíšené frankatuře s čs. souběžnou známkou nefilatelistického původu je malou raritou, tu na obr. č. 1. vytvořilo notářství ve Slavonicích 23. nebo 28. prosince 1918 !

Datum 28.2.1919 - ukončení platnosti čs. souběžných známek na razítku pošt. úřadu ve Vizovicích, znehodnocující smíšenou frankaturu hradčanské známky 30 h a souběžné Císařský znak 40 h malý formát na ústřížku poukázky /obr. č. 2 / značně zvyšuje její zajímavost.

I použití filatelisticky hledaného popřevratového pošt. razítka na smíšené frankatuře má samozřejmě příznivý vliv na zajímavost i hodnotu této smíšené frankatury na řp. smíšená frankatura 10 h, 20 h Hradčany a souběžná Císařský znak - malý formát, znehodnocená na poukázce t.zv. germanizovaným razítkem Grussebach, kde český název Hrušovany, obr. Znojmo je po 28.10.18 vytloučen a smíšená frankatura 20 h Hradčany a dvojpáska souběž-

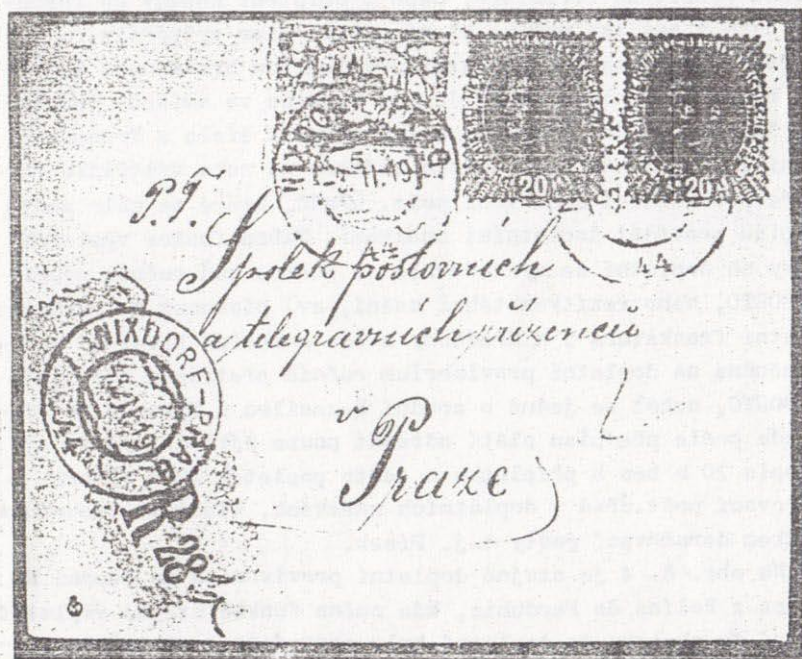
Pfifloha č. 1

Pfifloha č. 2

né Císařský znak - malý formát 50 h na ústřížku poukázky, znehodnocené čs. popřevratovým, původně germanizovaným pošt. razítkem Znám 1"i", kde český název Znojmo 1, původně po 28.10.1918 vytlučený, byl již zase do razítka vrácen. Zajímavost této poslední znojenské frankatury ještě zvyšuje i datum razítka - 28.2.1918 !

Na zajímavost a hodnotu smíšené frankatury má vliv i zvláštní způsob dopravy listovní zasilky, na niž byla frankatura vytvořena na př. takzvané zapsané zasilky, ev. zasilka dopravené vlakovou poštou. Samozřejmě značně prospěje zajímavosti smíšené frankatury na př. kombinace doporučené zasilky, poštěné u vlakové pošty, zvláště, když tato zasilka se smíšenou frankaturou je navíc opatřena originální R-nálepkou vlakové pošty, přečištěnou razítkem vlakové pošty, jako je tomu na obr. 3.

Obrázek č. 3

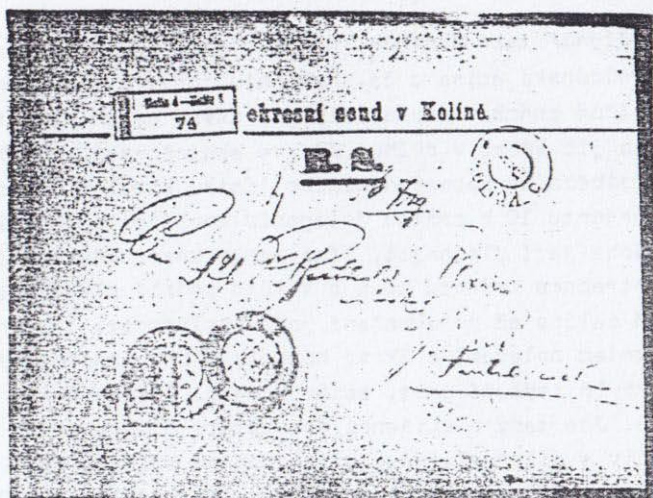
Jedná se o smíšenou frankaturu R-dopisu z 3.2.1919, tvořencu dvoupáskou čs. souběžných známek Karel 20 h a Hradčany 5 h s razítkem vlakové pošty č. 44 Mikulášovice-Přaha, kde použití této bianco R-nálepky vlakové pošty je přímo raritní.

Ve smíšených frankaturách, až dosud zmíněných, byly hradčanské známky použity vždy ve své původní, t.j. výplatní funkci.

V čs.popřevratovém poštovním provozu vznikaly ale z potřeby pošty a z důvodů známkové nouze také smíšené frankatury, kde hradčanské známky byly použity ve funkci doplacených známek, tedy jako doplacení nouzové provizorium, což také evidentně zvyšuje zajímavost a hodnotu použité frankatury. Změněná funkce známky z výplatní na doplacení buď nebyla, nebo byla na provizoriu vyznačena. Při nevyznačení změny funkce usuzuje se na doplacení charakter použité výplatní známky v provizoriu buď z druhu použitého formuláře, nebo z umístění známky na formuláři nebo z razítka pošty, která provizorium vytvořila.

Takové nevyznačené doplacení provizorium hradčanské známky 10 h bylo vytvořeno pošt. úřadem ve Svatce ve smíšené frankatuře čs. souběžných doplacených známek Malé čísla a Výpomocné vydání 1917 s touto hradčanskou známkou na rubu výstřižku formuláře pro vnitřní zúčtování pošt. úřadů, které se mělo podle předpisu provádět doplaceními známkami. Změna funkce výplatní známky na doplacení se vyznačovala na známce buď ručním přepisem PORTO, nebo razítkem téhož znění, ev. písmenem P. Smíšená výplatní frankatura 5 h Hradčany a čs. souběžné Karel 15 h byla změněna na doplacení provizorium ručním přetiskem obou známek PORTO, neboť se jedná o soudní R-zasilku z Mirovic do Písku, kde podle předpisu platí adresát pouze základní poplatek za dopis 20 h bez R příplatku a tento poplatek 20 h vybere doručovací pošt.úřad v doplaceních známkách, které se znehodnotí razítkem doručovací pošty t.j. Písek.

Na obr. č. 4 je stejné doplacení provizorium na soudní R-zásilce z Kolína do Pardubic, kde změna funkce stejné výplatní smíšené frankatury na doplacení byla provedena a vyznačena přetiskem obou známek razítkem PORTO.

Průsvek č. 4

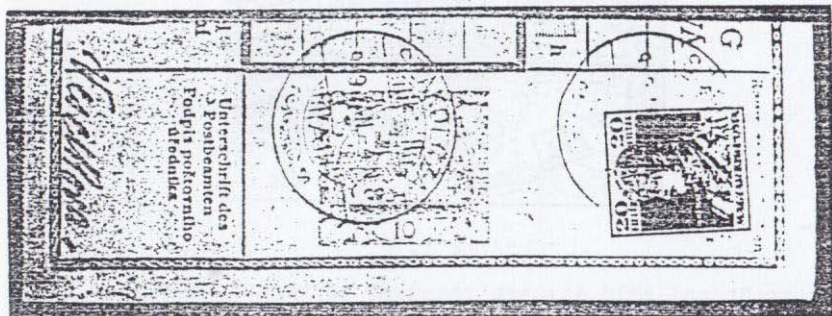
možnosti
K datu vzniku prvních smíšených frankatur čs.souběžných se známkami hradičanské emise, tj. k 18.12.1918 byly již separatistické snahy německého obyvatelstva v českém a moravské pohraničí prakticky zlikvidovány a tak tyto smíšené frankatury se vyskytují již i v těchto oblastech bývalých separatistických snah jak to dokumentuje již předvedená zásilka notářství ve Slavonicích nejpozději z 28.12.1918. Slavonice byly v separatistické oblasti DeutscheBöhmen, ale jejich separatistické snahy byly ukončeny 18.11.1918 obsazením města čs.vojskem. Zřejmě je i zdanlivé smíšené frankatura hradičanských známek 2 x 1 h a 3 h s čs. souběžnou spáseňou známkou obdelnikového tvaru 2 h s čs. předběžným korespondenčním lístkem Karel 8 h z Jablonce/Visou do Prahy s datem zachovalé frankatury razítkem podací pošty ze dne 19.VIII.1919, tedy dříve po skončení platnosti čs.souběžných známek. Z toho, co jsme si rekli na začátku přednášky plyne, že smíšené frankatury čs. souběžných známek s hradičanskou hodnotou 1 h nemůže nikdy vzniknout, protože výskyt této hradičanské hodnoty je způsoben až po časném ukončení platnosti čs.souběžných známek.

V daném případě také skutečně nejde o sníženou frankaturu známek hradčanské emise s čs. souběžnou známkou 2 h, protože tato souběžná známka srpna 1919 již dávno nejen neplatila, ale nebyla již vůbec v oběhu. Jde ve skutečnosti o dofrankování čs. předběžného korespondenčního lístku Karel 8 h, změněného na hodnotu 10 h poštou nalepením souběžné spěšné 2 h ještě v době její platnosti, čímž tento korespondenční lístek získal potřebnou hodnotu 10 h a v této podobě platil jako čs. předběžná celina až do ukončení její platnosti tj. do 14.12.1919. Důvodem nalepení o lxxv hodnoty 5 h v hradčanských známkách bylo zvýšení post. sazby koresp. lístku na 15 h od 15.5.1919. Jde tedy o sníženou frankaturu hradčanských známek, ale nikoliv o již neplatnou čs. souběžnou spěšnou známku 2 h, ale o frankaturu čs. předběžná celina - koresp. lístku 10 h.

Kdežto v českých zemích prosadil svou pravomoc nově vzniklý stát do konce října 1918 v oblastech obývaných českým obyvatelstvem - tedy ve vnitrozemí a separatistické snahy německého obyvatelstva v posunuté zlikvidoval prakticky do vydání prvních hradčanských známek. Na Slovensku ku dni vzniku čs. státu 28.10.1918 byla veškerá správní moc a tedy i poštovní správa vyloučena v maďarských rukách a Slovensko bylo tak hospodářsky uzavřeno, že tak o vzniku čs. státu nepronikla žádná zpráva a ani samotná Ústavní deklarace 30.10.1918 o tom nic nevěděli. Pravomoc nového státu včetně jeho poštovní správy byla postupně rozšiřována na Slovensku od západu na východ jedině obsazením Slovenska československým vojskem. To šlo z počátku velmi pomalu, protože nový stát teprve svoji vojenskou moc doma formoval zejména z českých příslušníků bývalé rakousko-uherské armády. Ku dni vydání prvních hradčanských známek měl nově vzniklý stát pravomoc pouze na nepatrné části západního Slovenska při hranicích s Moravou a k úplnému obsazení Slovenska a to i vnitrozemí čs. vojskem, zejména navrátilivšími se italskými legionáři, došlo prakticky až koncem měsíce ledna 1919/ na př. Rožnava obsazena až 25.1.1919./

Ve smíšených frankaturách čs. souběžných známek uherského původu se známkami hradčanské emise se vyskytují nezoubkovaná hradčanská hodnota 5, 10, 20, 25 a 30 h, jiné jsem neviděl. Ze čs. souběžných výplatních jsou to známky uherského původu z emise Šenci, král Karel, použití známek Parlament, Zita a Válečné dobročinné jsem neviděl. Použití zoubkovaných hradčanských známek na Slovensku jsem do 28.2.1919 neviděl.

Filatelistickou zajímavost a hodnotu smíšených frankatur čs. souběžných známek se známkami hradčanské emise, vzniklých na Slovensku zvyšují, kromě dalších, o nichž bude ještě řeč, vlastně tytéž faktory čs. popřevratového pošt.provozu, jako v českých zemích např. R-listovní měsíčka oprati poukázce, ev. jejímu ústřížku, nebo velmi časně použití hradčanské známky ve smíšené frankatuře na Slovensku, t.j. v první polovině ledna 1919, jako je tomu u smíšené frankatury 10 h Hradčany a Karel 20 f na ústřížku poukázky ze Skalce dokonce z 4. ledna 1919. Frankatura na obr. 5 je skutečně raritním dokumentem

Obrázek 5. 2

o velmi časném nefilatelistickém použití hradčanské známky na Slovensku, dřívější použití jsem neviděl, ani o něm neslyšel. Zajímavost smíšené frankatury zvyšuje na př. i použití čs. souběžné známky doplatní červené číslo 10 f jako výplatní provisorium se známkou Hradčany 25 h u pošt.úřadu v Popradu a navíc použití speciálního razítka na poukázky jednoduhové Pénz-utalvány.

Zvláštností čs. popřevratového pošt. provozu na Slovensku je používání čs. souběžných známek výplatních rakouského původu, které na Slovensku nikdy neplatily. Těmito známkami hodnot do 1 K včetně byly z důvodu známkové nouze zásobeny některé pošt. úřady jihozápadního Slovenska a ten se také jejich použití ve smíšených frankaturách s hradičanskými známkami vyskytuje jako zvláštnost na př. v Saredu.

U obou dokumentů s touto zvláštností, které předkládám, se navíc jedná o krásně zachovalé t.zv. celé poukázky vč. adresní listič a zajímavost poukázky z 27.2.1919 je zvyšována ještě vrácením této peněžní záсылky opět odesílateli jako důsledek akce okolkování bankovek, což je na poukázce červeným inkoustem výslovně vyznačeno (obrázek č. 6.)

Obrázek č. 6.

Pro pochopení celé situace považuji za vhodné zmínit se krátce o tom, o co se v této okolkovédi šlo vlastně jednalo. Šlo o mistroj tak ministra financí Dra Rašína, který se šel zákonem č. 84/1919 Sb. z 25.2.1919 zrušit v provedení okolkování bankovek a k sepsání jedni se účelem účelů majetkové davy a v důsledku tohoto zrušení vydal nařízení č. 88-1919 Sb. z téhož dne o okolkování bankovek vydaných Rakousko-uherskou bankou s nalézajících se na území Slovenska rakouského státu.

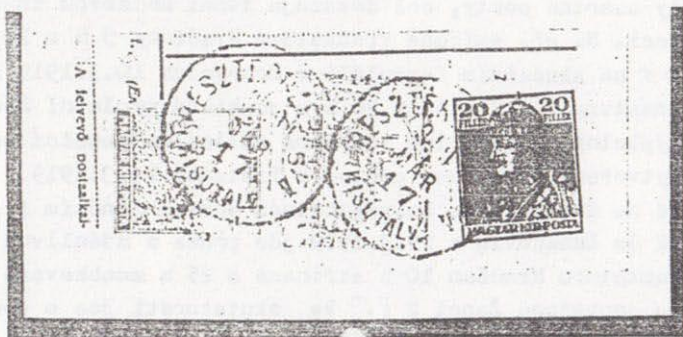
Podle citovaných norem bylo ve dnech 3 - 9. března 1919 na komisariátech, k tomu účelu zřízených v rozsahu tehdejších soudních okresů, provedeno okolkování oběhu se nalezajících bankovek 1 %tním kolek a po 9.3.1919 neokolkované bankovky přestaly platit. Z odevzdaných bankovek se okolkovalo pouze 50 %, z druhých 50 % se zaplatil kolek a na zbytek hodnoty byl vystaven vkladní list, úročný 1 %, ze strany majitele nevypověditelný a ze strany státu splatný kdykoliv. Citované nařízení v § 12/1 výslovně stanoví, že počínaje dnem 26.2.1919 nesmějí banky přijímat prakticky žádné platky a podle § 9/5 se v té době od 1 - 9.3.1919 zastavuje doprava peněžních poukázek a protože naše poukázka se smíšenou frankaturou, znějící na 1000 K ze Seredu do maďarské banky v Bratislavě byla odeslána 27.2.1919, nemohla být bankou již převzata a poštou doručena a proto byla vrácena odesílateli. Podobný dokument z českých zemích jsem neviděl i když jeho výskyt by měl být v českých zemích logicky častější než na Slovensku.

Častěji než v českých zemích vyskytují se na Slovensku smíšené frankatury hradčanských známek s čs. souběžnými známkami po uplynutí doby jejich platnosti, tedy po 28.2.1919 a většinou tyto frankatury s již neplatnými souběžnými známkami vytvářely samotné pošty, což dokazuje tamní nouzovou znankovou situaci. Na př. smíšená frankatura Hradčany 5 h a 20 h a Karel 10 f na služebním formuláři v Mošovcích 10.3.1919 a smíšená frankatura 2 x Hradčany 20 h a souběžná výplatní Ženci 15 f a výplatní provizorium souběžné spěšné na peněžní poukázce, vytvořené odesílací poštou v Trstenné 14.3.1919.

Také na doporučeném čs. předběžném korespondenčním lístku z Malacek do Luhačovic z 29.3.1919 jde pouze o zdielnivou smíšenou frankaturu Hradčan 10 h strihané a 25 h zoubkované s již neplatnou souběžnou Ženci 2 f. Ve skutečnosti jde o použití čs. předběžného kor. lístku uherského původu s vytištěnou známkou 8 f Štěpánská koruna a dofrankovaného na zvýšenou sazbu 10 f ještě za platnosti souběžných známek hodnotou 2 f ženci. Takto adjustovaný kor. lístek již 10 f platil jako čs. předběžný až do 14.12.1919. Naleptaná známka Hradčany 25 h byla rako-

mandačním příplatkem a 10 h Hradčany byla nalepena zbytečně, protože základní sazba koresp. lístku 10 f t.j. vytištěná známka 8 f a dofrankovaná známka ženci 2 f byla v pořádku. Šlo tedy opět o smíšenou frankaturu hradčanských hodnot s frankaturou koresp. lístku bez ohledu na ukončení platnosti čs. souběžných známek k 28.2.1919. Ta zpubkovaná Hradčany, te trochu záhadou, protože podle Monografie díl 1 se začalo se zoubkováním u této hodnoty až 25.5.1919 a frankatura je z března 1919 - snad šlo o soukromé zoubkování.

Njvětší specialitou čs. popřevratového pošt. provozu na Slovensku je používání známek cizího státu, u nás neplatných. Jedná se konkrétně o známky Maďarské republiky s přetiskem Kőztársaság a o známky Magyar poste, vydané dávno po 28.10.1918. Tyto známky se dostaly do zásob některých slovenských poštovních úřadů ještě v době před jejich obsazením čs. vojskem, tedy prakticky do konce ledna 1919 a byly poštami z důvodu známkové nouze používány, ačkoliv u nás neplatily, i po obsazení pošty čs. vojskem a tedy po zařazení pošty do československého poštovního provozu. Tak vznikly sice velmi řídké, ale přece, velmi zajímavé a hledané smíšené frankatury těchto cizích známek s našimi hradčanskými. Na př. obrázek č. 7 ukazuje smíšenou

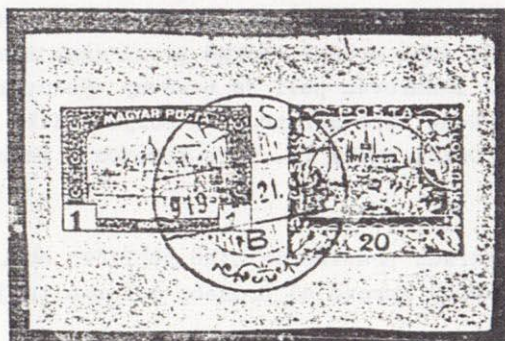

Obrázek č. 7

frankaturu Hradčan 5 ha již neplatné čs. souběžné Ženci 2 f a u nás vůbec neplatné známky Maďarské republiky Karel 20 f s přetis-

skemKöstarsaság na ústřížku poukázky, podané v Banské Bystrici 17.3.1919. Navíc je frankatura znehodnocena speciálním razítkem pro poukázky jednokruhovým Kisutalvány. Na této frankatuře je zajímavé, že v době jejího vzniku byly platná pouze známka hradčanská.

Na obr. č.8. je zcela vyjimečná smíšená frankatura hradčanské známky 20 h s republikánskou maďarskou známkou Magyar posta 1 K na výstřížku z obálky R - Expres dopisu 200 g, vzniklá v nemšové 21.2.1919.

Obrázek č.8

I když poslední dvě frankatury do našeho tématu napatří, zejména ta skutečněz poslední, protože u nich nejde samozřejmě o čs. souběžné známky, ale o známky cizího státu, vydané dávno po 28.10.1918, zmňují se o nich zejména také, protože se s nimi vyskytují výjimečně ve smíšených frankaturách i hradčanské známky, které jsou předmětem našeho dnešního zájmu.

To moje pojednání si nečiní nárok na zcela vyčerpávající pohled na dané téma, zůstává mnoho prostoru pro Vaše vlastní bádání a doplňování a byl bych rád, kdyby bylo alespoň základem pro Vaši další práci v oboru hradčanské emise.

Judr.František Dvořák
Fučíkova ul. č.370- II
377 01 Jindřichův Hradec

DOPLATNÍ 5 Kč vydání 1928, II. typ

Při hlubším studiu cca 6.000 dopltních známek hodnoty 5 Kč a pěti kusů I. a jedné III. tiskové desky této hodnoty jsem zjistil, že znaků II. typu je víc, než je uváděno ve IV. díle Monografie ČS známek.

Jako znak II. typu hodnoty 5 Kč je ve IV. díle Monografie uváděno:

Barevný výběžek ve spodní části O v KORUN a přerušeny bílý rám hodnotového štítku pod KO v KORUN.

Mimo tohoto znaku existují ještě další čtyři znaky II. typu, které umožňují jeho určení, pokud první znak zakrývá razítko. Na 32 a 42 známkovém poli je barevný výstupek do O málo znát. O v KORUN je spíš seříznuté a obrys štítku pod tím není přerušeno. Další znaky II. typu pomohou v jeho přesném určení.

Další znaky II. typu:

- 1/ Barevný bod ve středu pravého dolního jablíčka obr. 1
- 2/ Přerušeny rám známky vpravo od pravého dolního trojlistu, obr. 1
- 3/ Chybí jedna linka pozadí uvnitř O v DOPLATNĚ, obr. 2
- 4/ Deformovaný střed levého horního jablíčka

Deformace středu levého horního jablíčka je na jednotlivých známkových polích rozdílná. Přesto však nelze podle ní určovat známková pole, protože je značně proměnlivá. V některých případech lze tento znak použít do jisté míry jako pomocný.

Na známkových polích 73, 86 a 93 se deformace projevuje jen snížením středu jablíčka. Na ZP 86 je v horní části malý barevný bod. Známkové pole 73 a 93 nelze prakticky na samostatných známkách rozlišit: Na známkách nejsou jiné výraznější vady.

II. typ podle
Monografie

Obr. 1

Obr. 2

Některé varianty deformace levého horního jablíčka.

ZP 25

ZP 32

ZP 55

ZP 59

ZP 60

ZP 65

ZP 71

ZP 76

ZP 77

ZP 86

Tisk zpravodajů a příruček v roce 1991

Vzhledem k upraveným cenám papíru budou zvýšeny náklady za tisk zpravodajů a příruček naší společnosti knihtisku asi o 100%. Vedení společnosti rozhodlo nepromítnout tyto zvýšené náklady do členských příspěvků, které i v roce 1990 zůstanou ve stejné výši, tzn. 20 Kčs.

Vzhledem k nekvalitnímu tisku zpravodajů a příruček bylo provedeno šetření, kterým bylo zjištěno, že příčina spočívá v nekvalitní funkci kopírovacího zařízení, konkrétně ve fázi přenosu tisku z rukopisu na folie. Bylo rozhodnuto, že přenos na folie bude prováděn u jiného majitele zařízení a to i za cenu zvýšení nákladů o cca 20 Kčs u každého vydání. Vedení společnosti je názoru, že tyto dodatečné výdaje budou plně vyrovnány podstatně zvýšenou výrazností obrázků i textů.

Osvobozená republika 60 h - vady negativu na ZP lo,15 a 71

Až dosud bylo vydáno 13 jednotlivých studií vad negativů formátu A4.

K tisku jsou připraveny další 3 studie VN - varianty podle tiskových desek. Vydáme je jako studijní příručky, které jsou formátu A5. Protože někteří sběratelé použili obrázků ze studií formátu A4 ve svých exponátech a sbírkách, nebude jim zmenšený formát obrázků vyhovovat. Pokud napíšete, zhotovím a zašlu obrázky v původních velikostech. Piště přímo na adresu: J. Chvalovský, Pošta 614, 16100 Praha 6.

Inseráty :

Koupím ražené Hradčany č. 8 C, DL 29 A,C, DL 30 A většij množství. Hledám partnera k výměně ražených Hradčan všech hodnot s určeným ZP a TD.

Zdeněk Ryvola, Strážné 1365 - 580 01 Havlíčkův Brov

Koupím Hradčany 200 hal fialově modrá - poř. 22a
Prouza Josef, 517 93 Dobré - Hlinné 71

Osv. republika 60 h

Ve zpravodaji č. 17 jsme uvedli krátkou zprávu o tom, že pan Matys ze Šumperka zjistil existenci dalších vad negativu na uvedené hodnotě. Pro nové členy naší společnosti knihtisku bude jistě zajímavé seznámit se s historií objevování těchto vad.

Před mnoha léty publikoval v časopise FILATELIE, dnes již zesnulý sběratel pan K. Horký, nálezy vad, které se nacházely na stejných ZP všech tehdy známých TD. Tyto vady byly označeny jako primární. Během dalších studií bylo ověřeno, že tyto vady vznikly buď již na černotiskové sestavě nebo při výrobě negativu. V každém případě tyto vady však existovaly na negativu. Proto jsme je přejmenovali na vady negativu.

Pan Horký ve své době dokumentoval celkem 16 VN, jejichž obrázky znovu uvádíme. Během posledních let se podařilo většinu těchto VN identifikovat podle jednotlivých TD a to pomocí dalších kontrolních znaků existujících na známkách a také s přihlédnutím k datům poštovních razítek. Popisy kontrolních znaků a jejich obrázky jsou uvedeny v jednotlivých studiích formátu A4. Malá část je ještě na skladě a můžete si o ně napsat.

K výše uvedeným 16. VN nyní přibylo dalších 10, objevených převážně panem Matysem. Je však třeba upozornit, že se jedná o VN méně výrazné z nichž část vznikla na negativu až dodatečně a nenacházejí se proto na všech deskách. Následující obrázky ukazují tyto VN v jejich nejznámějších podobách:

- ZP 3 - zúžená bílá rámová linka proti prstům levé ruky a bar. skvrnky v pravé nule,
- ZP 31 - spojené dva lípové lístky
- ZP 35 - rozšířený pravý spodní roh známky
- ZP 47 - barevná čárka na stínění levé číslice šest
- ZP 48 - bílá skvrnka ve šrafování nad vlnovkou
- ZP 49 - zesílená horní část levého rámu
- ZP 64 - bílá skvrnka ve vlasech nad horním lístkem
- ZP 83 - bílá čárka ve vlasech nad horním koncem číslice 6

ZP 69 - chybí horní část kresby vlasů

ZP 94 - zesílený obrys kresby holeně levé nohy

Základních 16 vad negativu :

1

4

8

9

10

15

34

38

39

40

41

52

66

71

76

84

Dodatečně zjištěných 10 vad negativu :

			
ZP: 3 VN TD: všechny Z : všechna	ZP: 3 VN TD: Z : všechna	ZP: 31 VN TD: jen část Z :	ZP: 35 VN TD: jen část Z :
			
ZP: 47 VN TD: všechny Z : všechna	ZP: 48 VN TD: všechny Z : všechna	ZP: 49 VN TD: všechny Z : všechna	ZP: 64 VN TD: jen část Z :
			
ZP: 83 VN TD: všechny Z : všechna	ZP: 69 VN TD: všechny Z : všechna	ZP: 94 TD: všechny Z : všechna	

Obsah :	strana
1/ Zpráva o činnosti za rok 1990	2
2/ Plán studijní a publikační činnosti v roce 1991	2
3/ Zpráva z výročního zasedání 18.11.90	3
4/ Obsah přednášek, uvedených na zasedání dne 18.11.1990 :	3
a/ Holubice 20 hal II typ - doplnění a upřesnění retuší 33 ZP	4 - 5
b/ Smíšené frankatury čs.předběžných známek 1918/1919 a známek hradčanských	5 - 17
c/ Doplatní 5 Kč vydání 1928 II typ	18 - 19
5/ Tisk zpravodajů a příruček v r.1991	20
6/ OR 60 hal, vady negativů ZP 10,15 a 71	20
7/ Inzeráty	20
8/ OR 60 hal - vady negativu	21 - 23

"Zpravedaj" společnosti sběratelů československých knihtiskových známek 1918 - 1938 je neprodejnou tiskovinou, vydávanou pouze pro vnitřní potřebu členů společnosti sběratelů - specialistů.

Je vydáván nepravidelně, zpravidla 4 x ročně v počtu 300 kusů. Za redakční úpravu odpovídají a na přípravě spolupílejí členové společnosti sběratelů čs.knhtiskových známek. Zpravedaj neprochází jazykovou úpravou.

Rukopisy, články, připomínky, nové poznatky či jinou korespondenci zasílejte na adresu tajemníka společnosti :

Jindřich Lá t a l , 14018 Praha 4 - Mařatkova 916